

Костянтин Грищенко,

Міністр закордонних справ України

УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ — ЧАС ДІЇ

«Нове життя нового прагне слова» — кажуть поети. Як дипломат і політик, додаю: нове життя прагне передусім нової, адекватної дії.

XXI століття виявилось не просто початком нового календарного тисячоліття, воно принесло з собою докорінні й далекосяжні геополітичні трансформації, які змусили жити новим життям усе людство. Глобалізація прискорює історію й кардинально змінює обличчя світу.

Визначальним пунктом у процесі глобалізації вважаю завершення «холодної війни», яка десятиліттями тримала людство під загрозою «війни гарячої», поглинула майже всі його ресурси й потенціал у боротьбі двох ворожих ідеологій.

Кінець ери двополярності об'єднав світ у єдине ціле й водночас зробив його набагато складнішим, вивільнивши енергію багатьох держав та народів й зумовивши стрімке формування світу багатополісного.

У цьому новому світі кожна країна отримала свій шанс, що в сумі дає шанс усьому людству на стабільний, поступальний розвиток, вирівнювання можливостей, конструктивне співробітництво в умовах миру й безпеки, розв'язання спірних питань і проблем за нормами міжнародного права.

Переконаний, було б великою помилкою твердити, що Україна не використала свій шанс. Навпаки, наш вигреш чи не найбільший. Ми здійснили найголовніше — відновили незалежність України, покінчили з тоталітаризмом й за короткий час утвердилися на світовій сцені як демократична європейська держава й активний учасник міжнародного життя.

І все-таки кожного з нас не полишає прикре відчуття, що ми могли б досягти значно більшого, що забагато часу й унікальних можливостей було змарновано, що занадто часто слова у нас лише прикривали відсутність дії.

Особливо разючим став контраст між сподіваннями 2005 року й одержаними, а точніше — не одержаними результатами. Зовнішня політика може бути ефективною тільки тоді, коли ефективною є політика внутрішня, коли вона спирається на суспільно-політичну стабільність й упевнений розвиток економіки. Якщо ж у країні панує безлад, точиться безперервна й безглузда війна між гілками влади, то дипломатії залишається тільки докласти зусиль, щоб зберегти позитивний імідж своєї держави, максимально зменшити неминучі втрати, а по можливості ще й досягти нових успіхів.

На жаль, усі ми були свідками того, як відсутність дій вихлостила слова, як сформульовані цілі поступово перетворилися на гасла, а гасла — на порожні заклики. Зрештою, у зовнішньополітичному лексиконі з'явився парадоксальний і глибоко образливий для нас термін — «втома від України».

Після обрання нового Президента на початку 2010 року ситуація кардинально змінилася. За короткий термін нове керівництво стабілізувало внутрішньополітичну ситуацію, покінчило з конфліктами гілок влади й спрямувало їхні зусилля в єдине русло конструктивної державної роботи, а також, що найголовніше, зрушило з мертвої точки процес системних суспільних та економічних реформ. Країна нарешті запрацювала, і це вже помітили й оцінили наші зарубіжні партнери.

Такий розвиток подій створив нові, сприятливі умови для вітчизняної дипломатії, основні орієнтири діяльності якої були визначені прийнятим у липні 2010 року Законом України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики».

Для нас настав час дії. Міністерство закордонних справ із самого початку повело активну, наступальну й творчу роботу. Ми по суті втілюємо в життя нову зовнішньополітичну стратегію України. В її основі — прагматизм, підпорядкований виключно національним інтересам, прагматизм, помножений на патріотизм.

Наша нова філософія полягає в тому, щоб, забезпечивши Україні стратегічну рівновагу в регіоні та світі, використати усі можливості міжнародного співробітництва, які надають нашій країні її унікальне геополітичне розташування, її позиції у світових та регіональних структурах, політичний, економічний та культурний потенціал.

Протягом неповного року ми зробили низку важливих кроків, які внесли кардинальні позитивні зміни у зовнішньополітичне позиціонування України, посилили її роль у міжнародному співтоваристві.

Передусім ми відмовилися від ідеологічно обумовленого, а по суті штучного й зашореного протиставлення євроінтеграційних устремлень України її партнерству з Росією.

Мусимо визнати, що напруженість, характерна для українсько-російських відносин останніх років, завдала величезних збитків обом сторонам. Тому першим кроком нового керівництва України було відновлення природних добросусідських

взаємин із Росією, які на сьогодні знову вийшли на належний рівень — рівень стратегічного партнерства.

Поліпшення стосунків із Російською Федерацією як з одним із провідних міжнародних гравців відповідає самій логіці й вимогам сьогоднішнього світу. Нині відбувається перезавантаження відносин по лінії США–РФ та ЄС–РФ. Це беззаперечно доводить, що дружба з Росією в жодному разі не суперечить розвиткові наших взаємин зі Сполученими Штатами та реалізації євроінтеграційних прагнень України.

США залишаються стратегічним партнером України. Домовленості Президентів двох країн, досягнуті в квітні у Вашингтоні, візит в Україну Держсекретаря США Х. Клінтон, проведення в Києві засідання Комісії стратегічного партнерства сприяли наповненню українсько-американських відносин конкретним змістом. Ідеться, зокрема, про подальше поглиблення політичного діалогу, інтенсифікацію торговельно-економічного, інвестиційного, науково-технічного співробітництва, про питання ядерної безпеки та роль України як чинника демократії і стабільності в регіоні й у світі.

Набуття членства в Євросоюзі залишається головною стратегічною метою України. Ця мета не залежить від того, яка політична сила прийшла до влади, оскільки підтримується більшістю українського народу.

Наші відносини з Брюсселем та країнами ЄС стали більш раціональними й прагматичними. Ми бачимо ті внутрішні труднощі, з якими стикається Євросоюз після двох масштабних хвиль розширення, але ми абсолютно певні, що поставлена мета буде досягнута.

Ми не збираємося гаяти час. Методично, крок за кроком будемо виконувати свої «домашні завдання» з наближення України до європейських стандартів, розбудовуватимемо потужну конкурентоспроможну економіку, утверджуватимемо демократію.

Наші найближчі конкретні завдання — це укладення з ЄС Угоди про асоціацію, створення Зони вільної торгівлі, а також реалізація послідовних заходів для запровадження безвізового режиму. На їх виконанні сьогодні сконцентровані головні зусилля української дипломатії.

Знаковим кроком України стало проголошення її позаблокового статусу. Це був прагматичний розрахунок оптимальної моделі гарантування нашої безпеки на даному етапі розвитку країни. Позаблоковість зняла непотрібну напруженість навколо України, створивши натомість широку зону міжнародної стабільності.

Замість того, щоб штучно вибудувати в уяві крайню межу Європи на своїх східних кордонах, ми вибрали для себе природну роль зв'язкової ланки між Сходом і Заходом. Такий підхід відповідає нашому віковому історичному досвідові, дає змогу в умовах глобалізації максимально використати переваги геополітичного розташування України на власну користь.

Знявши з порядку денного вступ до НАТО, ми припинили демонстративно грукати у двері, чим позбавили головного болю, який викликало це грукання, і Альянс, і Росію, і самих себе.

Натомість на перший план вийшла конструктивна й послідовна співпраця з НАТО. Це — реалізація річних національних програм, модернізація української оборонної сфери, участь у «Партнерстві заради миру», боротьба з міжнародним тероризмом, піратством та організованою злочинністю.

Україна давно зарекомендувала себе як визначний контрибутор миру й безпеки в усьому світі. Сьогодні наші миротворці присутні в Косово, Ліберії, Іраку, Афганістані, Демократичній Республіці Конго, Судані, Кот-д'Івуарі, Тимор-Лешті та на Кіпрі. Як відповідальний член міжнародної спільноти ми й надалі братимемо участь у миротворчих місіях під егідою ООН, НАТО, ЄС та ОБСЄ, сприятимемо посиленню у цій сфері провідної ролі Організації Об'єднаних Націй.

До пріоритетів України належить і вдосконалення європейської системи колективної безпеки. Ми активно залучилися до «процесу Корфу», метою якого є формування загального, рівного й неподільного європейського безпекового простору. Реальним внеском України в цю важливу справу є, зокрема, її дієва участь у врегулюванні конфлікту у Придністров'ї.

Посилення ролі України як регіонального лідера у справі зміцнення миру, стабільності, взаєморозуміння й співробітництва в Центральній і Східній Європі, Чорноморському й Дунайському регіонах вважаю одним із першочергових завдань нашої дипломатії. У цьому контексті подальше поглиблення дружби й партнерства з кожною сусідньою державою набуває значення стратегічного пріоритету.

Новим акцентом у нашій зовнішній політиці є активне налагодження зв'язків, передусім торговельно-економічних, із тими країнами, які на наших очах перетворюються на економічні й політичні суперсили. Це передусім Китай, Індія й Бразилія — держави, які власне і є новітніми центрами багатополюсного світу, що формується.

Державний візит Президента України Віктора Януковича до Китаю у вересні 2010 року можна назвати історичним проривом. Було підписано 22 документи, сторони заявили про намір вивести українсько-китайські відносини на рівень стратегічного партнерства. Візит відкрив шлях для залучення значних китайських інвестицій в українську економіку, спільної реалізації масштабних проектів.

Говорячи про українсько-бразильські взаємини, окремо відзначу закладення у вересні першого каменя в будівництві Наземного пускового комплексу в рамках спільного космічного проекту «Циклон-4-Алкантара».

Активізується співробітництво з Індією. Так, у березні укладено рекордний контракт у сфері енергетики загальною вартістю 130 млн дол. США.

Усе це конкретні приклади нашої адекватної реакції на зміни глобалізованого світу, застосування нового, прагматичного підходу до ведення зовнішньої політики.

Якщо говорити про зовнішньополітичний прагматизм, то його ядром, безперечно, є торговельно-економічна співпраця, оскільки саме вона швидко й безпосередньо впливає на рівень життя українського народу.

Відповідно до визначеного Президентом Віктором Януковичем курсу на економізацію зовнішньої політики України ми проводимо докорінне реформування зовнішньоекономічного блоку держави. Наше завдання — максимально консолідувати зусилля відповідних міністерств та відомств і підвищити координаційну роль МЗС у забезпеченні економічних інтересів України.

В умовах світової фінансово-економічної кризи дипломатія покликана забезпечити якнайактивніше залучення України до антикризових стратегій міжнародної спільноти. Нашим незаперечним успіхом на цьому напрямку стало відновлення співробітництва з Міжнародним валютним фондом, який у липні 2010 року ухвалив рішення про виділення Україні кредиту в 15,15 млрд доларів США.

Уже зараз маємо дбати про позиції України в посткризовому світі. Крім співробітництва з традиційними партнерами необхідно забезпечити подальше закріплення на ринках Азії, Африки та Латинської Америки. Перекоаний, що саме тут криються величезні можливості для збуту вітчизняної продукції та здійснення масштабних економічних проектів. Цю роботу вже розпочато.

Питанням стратегічної ваги для нас є зміцнення енергетичної безпеки як України, так і всієї Європи. В умовах глобалізації посилюється значення нашої країни як провідного транспортера енергоресурсів до Центральної та Західної Європи.

У сфері енергетики ми активно співпрацюємо і з Європейським Союзом, і з Росією. Серед першочергових завдань — адаптація відповідного законодавства України до законодавства ЄС з метою інтеграції в енергетичний простір Європи, модернізація за участю Євросоюзу та інших зацікавлених партнерів національної газотранспортної системи, реалізація проекту Євразійського нафтотранспортного коридору на базі аверсного використання нафтопроводу «Одеса–Броди» з його продовженням до Плоцька, диверсифікація джерел і шляхів газопостачання за рахунок будівництва на півдні України терміналу скрапленого газу.

Економізація зовнішньої політики ні на йоту не применшує значення гуманітарного співробітництва. Більше того, вважаю неприпустимим продовження практики ведення цієї роботи за залишковим принципом. Мусимо зізнатися: Україна як незалежна держава з'явилася на мапі зовсім недавно, і світ ще занадто мало знає про нас.

Тому популяризація української культури, літератури, історії, науковий обмін і співпраця у сфері освіти, активна інформаційно-роз'яснювальна діяльність мають

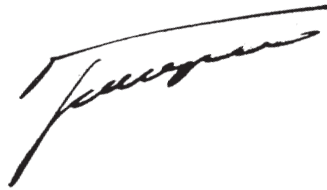
розглядатися як один з найважливіших чинників утвердження позитивного іміджу України, зміцнення довіри до неї як до сучасної, демократичної, європейської держави.

Багатомільйонне світове українство — могутня сила, яка здатна надзвичайно багато зробити для України. Ми й надалі будемо посилювати співпрацю з українськими громадами на всіх континентах, забезпечувати їхні матеріальні й духовні потреби, зміцнюватимемо зв'язок діаспори з історичною батьківщиною. Наголошу: у цій справі ми повинні керуватися не тільки прагматизмом, а й щирим почуттям національної солідарності.

Посилену увагу Міністерство закордонних справ приділяє й приділятиме вдосконаленню консульської служби, адже саме вона безпосередньо надає допомогу й захищає інтереси українських громадян за кордоном.

Сьогодні особливі зусилля ми спрямовуємо на скасування чи лібералізацію візового режиму з різними країнами, передусім із Європейським Союзом. Із задоволенням хочу відзначити, що тільки протягом трьох кварталів 2010 року були підписані або набрали чинності двосторонні угоди про взаємні безвізові поїздки з Чорногорією, Бразилією, Ізраїлем, САР Гонконг (Сянган), про взаємні поїздки з Македонією. Опрацьовується низка інших угод з лібералізації візового режиму, зокрема, з Боснією і Герцеговиною, Тунісом, Аргентиною, Єгиптом, Ісландією, Лівією, ПАР, Сербією та Швейцарією.

Нове життя ставить перед українською дипломатією складні й масштабні завдання. Ми маємо достатньо професіоналізму, знань, досвіду й творчої енергії, щоб із честю виконати свою місію. Українська дипломатія — діє.

A handwritten signature in black ink, appearing to be the name 'Григорук' or similar, written in a cursive style.